

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 83/2023 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen nöyryytysväkivallan torjumisesta kouluissa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Ari Koposen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 83/2023 vp:

Millä tavalla Suomen kouluissa opettajat saisivat työkaluja tähän hirvittävään ongelmaan puuttumiseksi pelkäämättä leimaantumista?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Opetusta järjestettäessä on kouluyhteisön turvallisuuden takaaminen toiminnan keskeinen perusta. Kiusaamista, väkivaltaa, häirintää tai muuta syrjintää ei hyväksytä ja epäasialliseen käytökseen tulee aina puuttua. Perusopetuslain 29 §:n 1 momentin mukaisesti opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.

Opetuksen järjestäjän tulee hyväksyä järjestyssäännöt tai antaa muut koulussa tai muussa opetuksen järjestämispaikassa sovellettavat järjestysmääräykset, joilla edistetään koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä kouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Lisäksi kouluissa on laadittava suunnitelmat perusopetuslain mukaisista kurinpitokeinoista.

Oppilashuollon tarkoituksena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä ongelmien syntymistä. Lisäksi oppilashuollon tarkoituksena on edistää oppilaitosyhteisön ja opiskeluympäristön hyvinvointia, terveellisyyttä ja turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä. Opetuksen järjestäjän tulee laatia osaksi opiskeluhoitosuunnitelmaa suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimeenpanna suunnitelma ja seurattava sen toteutusta.

Lakimuutoksia oikea-aikaisen puuttumisen mahdollistamiseksi sekä oppilaan oikeusaseman vahvistamiseksi on tehty perusopetuslakiin ja perusopetusasetukseen, ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin, lukiolakiin sekä tutkintokoulutuksen valmentavasta koulutuksesta annettuun lakiin. Lakimuutoksilla täsmennettiin opetustoimen säännöksiä, jotta kiusaamiseen voitaisiin puuttua tehokkaasti ja oikea-aikaisesti. Muutokset vahvistavat lapsen ja nuoren oikeutta käydä koulua

ja opiskella turvallisessa ympäristössä antaen nykyistä parempia työkaluja kouluille ja oppilaitoksille puuttua kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään. Perusopetuslakiin lisättiin mm. oppilaalle velvollisuus käyttäytyä muita kiusaamatta ja syrjimättä. Kyseessä on uusi velvollisuus oppilaalle ja korostaa sitä, että vastuu hyvinvoinnista koulussa kuuluu kaikille, myös yksittäisille oppilaille. Lisäksi oppilaan on toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden tai opiskelijoiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Perusopetuksen oppilaan opetus voidaan jatkossa evätä jäljellä olevan koulupäivän lisäksi myös seuraavaksi työpäiväksi. Näitä velvollisuuksia voidaan täsmentää opetuksen järjestäjän hyväksymissä järjestyssäännöissä.

Edellä mainitut lakimuutokset ovat tulleet voimaan 1.8.2022. Perusopetusasetuksen muutos rehtorin toimivallan lisäämisestä on astunut voimaan 1.10.2021. On tärkeä seurata, miten ko. lakimuutoksia on sovellettu käytännössä ja mitkä niiden vaikutukset ovat olleet. Näin saadaan osaltaan tietoa myös mahdollisista uusista lakimuutostarpeista.

Koulun ja poliisin välinen yhteistyö on tärkeää. Kouluja ei jätetä yksin turvallisuusongelmien kanssa, vaan poliisi auttaa edelleen niissä asioissa, joissa poliisia tarvitaan. Opetustoimi tekee yhteistyötä moniammatillisesti toimivien ankkuritiimien kanssa, johon kuuluvat asiantuntijat poliisista, sosiaalitoimesta, terveystoimesta ja nuorisotoimesta. Yhteistyö poliisin ennalta estävän toiminnan, ankkuritiimin ja alueen koulujen ja oppilaitosten välillä on tärkeää. Ankkuritoiminnassa voidaan käsitellä nuoren tai huoltajan suostumuksella myös pitkittyneitä tai vakavia koulu-kiusaamistilanteita, jotka ulottuvat usein myös koulun ulkopuolelle ja verkkoon. Tällöin ankkuritiimi tekee yhteistyötä opetustoimen kanssa ja ankkuritoiminnalla täydennetään asian käsittelyä koulussa.

Pääministeri Orpon hallituksen ohjelman mukaisesti kouluväkivallan ennaltaehkäisyssä ja väkivaltatilanteisiin puuttumisessa otetaan käyttöön yhtenäiset suunnitelmat ja toimintamallit hyödyntäen olemassa olevia toimintamalleja, kuten Etelä-Karjalan mallia. Hallitus vahvistaa aluehallintovirastojen toimivaltuuksia koulujen laillisuusvalvonnassa.

Lisäksi hallitusohjelman mukaisesti hallitus turvaa jokaisen lapsen oikeuden turvalliseen oppimisympäristöön ja koulurauhaan. Hallitus vahvistaa kiusaamisen uhriksi joutuneen oppilaan oikeusturvaa sekä mahdollisuutta jatkaa omassa koulussaan.

Hallitus vahvistaa myös opettajien ja rehtoreiden toimivaltuuksia puuttua opetusta häiritsevään ja kouluaikana tapahtuvaan toimintaan. Hallitus tekee tarvittavat lainsäädäntömuutokset, joilla voidaan nykyistä tehokkaammin rajoittaa esimerkiksi mobiililaitteiden käyttöä koulupäivän aikana ja näin vahvistaa oppilaiden keskittymistä opetukseen.

Helsingissä 13.10.2023

Opetusministeri Anna-Maja Henriksson

VN/27508/2023-OKM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: